

GÖTEBORGS UNIVERSITET

FUSIONERINGSVÅG I UNIVERSITETSVÄRLDEN

Avdelningen för analys och utvärdering

PM: 2011:05

PM

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Avdelningen för analys och utvärdering

Box 100, 405 30 Göteborg

PM 2011:05

FUSIONERINGSVÅG I UNIVERSITETSVÄRLDEN

Diariernr: S 2011/41

© Göteborgs universitet
Avdelningen för analys och utvärdering

Götabergsgatan 17, Studenternas hus
Box 100, SE 405 30 Göteborg
www.analys.gf.gu.se

Ansvarig utredare/analytiker:
Magnus Gunnarsson,
tfn: 031-786 6536, magnus.gunnarsson@gu.se

Fusioneringar

Under de senaste åren har ett antal lärosäten i Sverige och utomlands gått samman. Lärarhögskolan i Stockholm blev 2008 en del av Stockholms universitet, Högskolan i Kalmar och Växjö universitet gick 2010 samman och bildade Linnéuniversitetet, och vid senaste årsskiftet skapades Stockholms dramatiska högskola av Teaterhögskolan i Stockholm och Dramatiska institutet.

I Finland gick Helsingfors handelshögskola, Tekniska högskolan i Helsingfors och Konstindustriella högskolan samman 2010 och bildade Aaltouniversitetet,¹ samtidigt som Kuopio universitet och Joensuu universitet fusionerades till Östra Finlands universitet.² Undervisnings- och kulturministeriet funderar också på att slå samman Bildkonstakademin, Sibeliusakademin och Teaterhögskolan till ett bredare konstuniversitet.³

I Norge har man bestämt att Høgskolen i Oslo och Høgskolen i Akershus från 1 augusti i år ska vara ett lärosäte med namnet Høgskolen i Oslo og Akershus⁴, och NLA Høgskolen, Høgskolen i Staffeldtsgate och Mediehøgskolen Gimlekollen för diskussioner om sammanslagning.⁵

På regeringens uppmaning fusionerade danska lärosäten frenetiskt 2006-2007, då bl.a. Handels- og Ingeniørhøgskolen, Handelshøgskolen i Århus, Danmarks Jordbruksforskning, Danmarks miljøundersøgelser och Danmarks Pædagogiske universitet uppgick i Aarhus universitet.⁶ I samma veva blev Odense Universitet, Handelshøgskole Syd/Ingeniørhøgskolen Syd, Sydjysk Universitetscenter, Statens Institut for Folkesundhed och Handelshøgskolecentret i Slagelse till Syddansk universitet;⁷ och Den kongelige Veterinær og Landbohøgskole och Danmarks Farmaceutiske Universitet uppgick i Köpenhamns universitet.⁸ Processen verkar inte vara helt avslutad: t.ex. planerar Aarhus universitet samgående med Ingeniørhøgskolen i Aarhus.⁹

I Storbritannien gick The Victoria University of Manchester och University of Manchester Institutet of Science and Technology samman redan 2004 och bildade University of Manchester.¹⁰ I Wales har det skett flera universitetssammanslagningar under de senaste åren, och för ett par veckor sedan deklarerades att University of Wales Institute Cardiff, Swansea Metropolitan University och Trinity Saint David in Carmarthen kommer att gå samman 2012 och bilda The University of Wales; eventuellt ansluter University of Wales Newport och Glyndwr University Wrexham senare.¹¹ Det finns också exempel på långtgående samarbeten, som dock inte sträcker sig så långt som till sammanslagning. University of Birmingham och University of Nottingham har tecknat avtal om akademiskt

¹ Aalto-universitetet 2010-05-21, [Historia](#).

² University of Eastern Finland, <http://www.uef.fi>.

³ Undervisnings- och kulturministeriet 2011-01-12, [Internationellt konstuniversitet till Finland föreslås](#).

⁴ Utdanningsnytt.no 2011-01-21, [HiO og HiAk slås sammen](#).

⁵ Utdanningsnytt.no 2011-01-11, [Høgskoler søker sammen](#).

⁶ Aarhus universitet 2010-12-23, [Universitetets historie](#).

⁷ Syddansk universitet 2010-09-06, [SDUs historie](#).

⁸ Københavns universitet [sidan besökt 2011-02-22], [Samarbejde og fusioner](#).

⁹ Aarhus universitet 2011-01-09, [Viktig støtte fra regeringen til fusion](#).

¹⁰ University of Manchester [sidan besökt 2011-02-22], [History and origins](#).

¹¹ BBC News 2011-02-11, ['Radical' Welsh 'super university' merger agreed](#).

samarbete, vilket inkluderar gemensamma forskningsprojekt, delade forskningsinfrastrukturer, gemensamma examina och kurser, samt delade utländska campus.¹²

I Tyskland fusionerade Universität Karlsruhe, Forschungszentrum Karlsruhe och Kernforschungszentrum Karlsruhe under 2008-2009 och antog det nya namnet Karlsruhe Institut für Technologie (2008-2009).^{13,14} Fachhochschule für Wirtschaft Berlin (Berlin School of Economics) och Fachhochschule für Verwaltung und Rechtspflege bildade 2009 Hochschule für Wirtschaft und Recht (Berlin School of Economics and Law).¹⁵

Frankrike satsar man på gemensamma campus och samarbeten snarare än sammanslagningar,¹⁶ men fusioner förekommer även där. Exempelvis formade Université Louis Pasteur, Université Marc Bloch och Université Robert Schuman 2009 Université de Strasbourg.¹⁷

I Irland har de fyra tekniska högskolorna Dublin Institute of Technology; Dun Laoghaire Institute of Art, Design and Technology; Institute of Technology Blanchardstown; samt Institute of Technology Tallaght ansökt om att få gå samman till ett tekniskt universitet.¹⁸

Även i USA diskuteras sammanslagningar, även om exemplen är betydligt färre där. I New Jersey diskuteras om Rutgers University ska gå samman med University of Medicine and Dentistry of New Jersey.¹⁹ I Springfield, Missouri förs samtal om samgående mellan Assemblies of God Theological Seminary, Central Bible College och Evangel University.²⁰ 2009 lanserades idén i Mississippi att Jackson State, Alcorn State och Mississippi Valley State skulle slås ihop, och att Mississippi University for Women skulle föras till Mississippi State University.²¹ Förslaget ser dock inte ut att gå igenom.²²

Initiativen till sammanslagningar kommer många gånger från styrande myndigheter eller från regeringen. I Wales har den forskningsfinansierande myndigheten Higher Education Funding Council for Wales sagt att antalet lärosäten i Wales bör begränsas till sex stycken (att jämföras med de nuvarande tolv).²³ I Ukraina har utbildningsministern kritiserat landets system för högre utbildning och sagt att antalet lärosäten måste minska (idag är de fler än 1000).²⁴ Sammanslagningarna i Danmark, Finland och Frankrike är också i hög grad initierade från centralt håll.

Utanför västvärlden är fusioneringsvågen mindre synlig. I Thailand har idén lanserats,²⁵ men än så länge inte fångats upp av vare sig universitet eller myndigheter.

¹² Inside Higher Ed 2011-02-03, [New Level of Collaboration in Britain](#).

¹³ Karlsruhe Institut für Technologie [sidan besökt 2011-02-22], [History](#).

¹⁴ Karlsruhe Institut für Technologie [sidan besökt 2011-02-22], [Forschungszentrum Karlsruhe](#).

¹⁵ Hochschule für Wirtschaft und Recht Berlin [sidan beökt 2011-02-22], [The Berlin School of Economic and Law \(BSSEL\)](#).

¹⁶ Nature News 2010-10-20, [Paris plans science in the suburbs](#).

¹⁷ Université de Strasbourg [sidan besökt 2011-02-22], [Près de cinq siècles d'histoire](#).

¹⁸ Independent.ie 2011-01-10, [Colleges plan merger into first technical university](#).

¹⁹ Inside Higher Ed 2011-01-05, [New Jersey Panel Seeks to Merge Rutgers and Medical School](#).

²⁰ Inside Higher Ed 2011-01-31, [3 Assemblies of God Colleges May Merge](#).

²¹ Jackson Free Press 2009-11-18, [University Mergers Loom?](#)

²² The Meridian Star 2010-10-20, [University merger a dead issue in 2011 session](#).

²³ HEFCW 2010-12-22, [The future shape of higher education in Wales](#).

²⁴ Ria Novosti 2011-01-30, [Ukraine needs fewer universities – education minister](#).

²⁵ Bangkok Post 2011-01-23, [Call to merge universities](#).

Orsaker

De egentliga orsakerna eller syftena med sammanslagningarna är inte så lätta att komma åt. Tidskriften *The Chronicle of Higher Education* räknar upp ett antal (möjliga) förklaringar.²⁶ Det handlar om att man vill höja kvaliteten på forskning eller innovation, att man vill stärka sitt varumärke och klättra i de internationella rankingtabellerna, eller att de styrande myndigheterna vill förenkla finansieringssystemen och koncentrera resurserna. Vad gäller Aaltouniversitetet angavs att sammanförandet av design, ekonomi och teknikvetenskap förväntas skapa en starkare innovationsmiljö, men också att man genom att koncentrera resurser till ett universitet (Aaltouniversitet har fått rejäla anslag) kan skapa internationellt konkurrenskraftig forskning. Den tidigare ideologin om att alla universitet ska vara lika bra har på senare år fått ge vika för tanken att landet behöver universitet i världseliten och att det inte är möjligt att ge alla universitet de ekonomiska resurser som krävs för det. Den förändringen har skett även i andra länder, med Tyskland som det främsta exemplet. Även i Sverige stöds den tanken av regeringen.²⁷ I Danmark angavs ett av målen med sammanslagningarna vara att stärka lärosätenas förmåga att attrahera internationella (läs EU) forskningsmedel.

Det bör påpekas att vi inte hittat några mer precisa beskrivningar av hur sammanslagningar leder till förbättrad forskning och/eller innovation.

Frankrikes president Nicholas Sarkozy uppges ha angivit att målet med hans högskolereformer är att två franska universitet ska höra till de tio högst rankade universiteten i världen och att tio franska universitet ska höra till de 100 högst rankade.²⁸ Simon Marginson vid Centre for the Study of Higher Education vid University of Melbourne menar att rankinglistorna är en viktig orsak till sammanslagningarna, eftersom listorna är konstruerade så att stora lärosäten gynnas framför mindre. Simon Marginson går så långt som att säga att om Shanghai-listan skulle ändras och istället räkna forskningsresultat per capita så skulle vi istället se en våg av universitetsuppdelningar.²

²⁶ The Chronicle of Higher Education 2011-01-02, [University Mergers Sweep Across Europe](#).

²⁷ Dagens Nyheter 2010-12-17, [Svensk forskningspolitik måste väga satsa på spets](#).

²⁸ Nature 2010-03-04, [The ratings game](#).